ГОЛОС

ТИЖНЕВИК

Львів 10 січня 1937
Рік I. Ч. 1.
Ціна 15 гр.

Адреса:
Редакції й Адміністрації
Львів, Міцкевича ч. 11.

З Різдвом Христовим

Колись, уже близько дві тисячі років тому, в далекому Вифлеємі родився Той, що мав принести світло і правду нової Віри, що наукою своєю мав переорати людські душі, приготовити, запалити їх поривом до нового життя, до царства Божого на землі.

Країна, в якій родився, народ, з якого вийшов, довгими століттями чекали Його — Месії. Про прихід Його віщували пророки. Надією, сподіванням Його приходу жив і тривав народ в часах найбільшої скрути, в часах неволі над ріками вавилонськими, в час руїни святинь, распрі народньої й ростічі.

Протеж, коли родився Він — Месія, коли й над Вифлеємом засіяла вже зоря, звіщаючи велику новину, коли волхви й царі чужинні прийшли поклонитися Йому — то серед Його власного ж народу, в рідкій таки Його країні не було таких — одиниці хіба, — які повірили б в прихід Його — предсказуваного, очікуваного. Один тільки Ірод, цар жидівський, прочуваючи загрозу, казав мечем стинати дітей нелітніх...

⁂

Колись, недавно ще, два десятки років тому, на наших землях, в огні війни й революції, народжувалося, ставалося те, в що вірили, чим жили довгими століття ми національної неволі люди України. Здійснювалося те, що вогненним словом палало на сторінках „Історії Русов", поемах Шевченка, і віщуваннях віщої Касандри України — Лесі Українки. В огні й крові прокидалася, збуджена з довговікового сну Україна.

І, як колись в землі Ізраїля, так і двадцять років тому у нас мало було таких, що збагнули б духом велич грядучого, що вміли б зустріти достойно довгождану мрію й бажання великих днів і сердець українських, щоб чином своїм допомогли здійснюватися новій вірі й новому життю.

Із Києва — Вифлеєму нашого — ми слали послів на Схід і Захід, на Північ і Південь — шукати рятунку, глядіти, виглядати когось, щоб допоміг нам стати собою, збудувати свою державність. А тимчасом марнувалося те, що було „єдине на потребу", — своє військо, своя армія, величезна й незмірна енергія й воля пробудженої нації.

І тільки під Крутами лягло трьохсот українського юнацтва в боротьбі з ворогом одвічним України, що прекрасно знав і розумів, якою загрозою може стати йому Українська Держава...

⁂

З Різдвом Христовим й у двадцяту річницю Української Революції йдемо до нашого молодого громадянства із часописом „Голос". Хочемо, щоб він став голосом нашої віри, нашої волі жити й могутніти, голосом того, що для нас — в цьому дочасному життю — понад усе!

БОГДАН КРАВЦІВ.

На кутю для українських безробітних

Громадяни!

Зближається Свят Вечір. Ви з рідней засядете до святочного стола, хоч скромно та все таки ділитиметесь проскорою.

У Львові тисячі українських безробітних без даху над головою, голодних та босих.

На їхній нужді жирують різні посторонні ворожі українському народові сили.

Лише зорганізована акція цілого українського громадянства зможе здержати наступ людово фронтівських приблуд на душу українського робітника.

Громадяни! Роками українські безробітні святкують свої свята в зимних, вогких темних сутеринах, цегольнях та інших норах-землянках. Ці люде не можуть відчувати святочного настрою. До їх душ не долітає найцінніша пісня „Бог Предвічний". В Свят Вечір по цілій українській землі лунатиме пісня — коляда.

Громадяни! Подбайте, щоб й українські безробітні цей вечір могли заспівати при спільному столі „Бог Предвічний".

Комітет Допомоги Безробітним організує спільну вечеру для українських безробітних. Зложіть на кутю для українських безробітних. Ласкаві датки просимо складати: Т-во „Сила" Львів, вул. Краківська 17. І.

Комітет Допомоги Безробітним:

Ю. Петречко Ю. Марчаківна

Члени:

М. Соболь, В. Кашуба, М. Мриглiт.

Усім нашим Читачам, Передплатникам і Кольпортерам

Веселих Свят

бажає

Редакція й Адміністрація

Двадцять років тому...

Різдв'яний спомин.

Присвячую товаришам діточих літ.

Двадцять років тому!

Невжеж уже двадцять років — невжеж уже одна п'ята століття пройшло від тих гарних, діточих літ?!

Пливуть літа!

Пливуть невпинно і тільки спомини залишають по собі, незабутні, незатерті хуртовинами життя спомини.

Спомини, що душу і серце гріють, що опромінюють сірі будні, що дають силу змагатись з життям та його невгодинами.

І хоч тоді — двадцять років тому — неслася по цілому світу небувала, кривава хуртовина війни, хоч щоденними гістьми були терпіння, біль і смерть, то всетаки остали з тих дитячих літ отті незабуті, сонячні спомини.

А довелось тоді багато пережити та перетерпіти. Через наше місточко — положене на галицькім Поділлі — переваловалися фронти. Переходило воно з рук до рук і враз з цим пережило усі воєнні страхіття. Крісова стрілянина, цокотіння скорострілів, зловіщий шиміт шрапнелів, вибухи ґранат, від яких здригалась земля, а навіть громовий рев барабанного вогню були нам добре знані. На наших очах згоріло ціле місточко, нераз доводилось пережити важкі хвилини грабунку й насильства, — та навіть усі жорстокості війни не в силі були вбити у нас — веселім гурті дітей — нашої природньої безжурности і дитячої життєрадости. Завжди бавилися й ми у військо і... війну!

Жили ми тоді разом дві сім'ї в обширному домі, окруженім просторим садом. Нас — дітей було восьмеро — і нігде правди діти — частенько приспорювали ми в цей неспокійний час доволі журби і клопотів нашим батькам. Годі ж було завжди доглянути тієї молодої громади а ми буває повилазимо нераз з хати підчас стрілянини, та й гасаємо кудись по городах, не зважаючи на густий рій куль. Але щастя було за нами! І хоч багато-багато забрала війна жертв серед населення нашого місточка, то нас самих — немов запорізьких характерників — кулі вимивали і так щасливо діждалися ми Різдвяних свят у січні 1917. року.

В той час наше місточко опинилось по австрійському боці боєвої лінії. Сама ж лінія пробігала недалечко — таки за останніми міськими городами. День-в-день доносився до нас відгомін боротьби, що-дня чули ми стрілянину, а понад наші голови раз-по-раз слали австрійські батерії москалям залізні гостинці. Та все це нам стало байдуже, бо з дитячою нетерпеливістю ждали лиш різдвяних свят. Отих свят, що несуть дітям радість та дарунки, що в дитячій уяві бувають завжди величними, чарівними, повними гамору, коляд, забав і втіхи.

Широко лунала тоді гомінка слава про Усусусів та їхні подвиги, долинула вона й до нас. Нашим ідеалом людини в ті часи був військовий, вояк, знову ж ідеалом військових був для нас УСС-ус. І раді ми були гостити в себе хочби й цілий курінь! Так щож, в наших околицях не було близько становищ УСС-ів. Всетаки і цим разом щастя нам сприяло, бо саме перед святами приділено до штабу

дивізії, що в той час стояв у нашому місті, молодого четаря Українського Січового Війська, який і був нашим гостем на свят-вечір та через цілі свята.

Це була наша перша зустріч з представником рідного війська!

Вся наша увага зосереджувалася довкруги нашого гостя. Цеж був один з тих преславних УСС-ів, один з тих легендарних героїв, про яких слава тоді лунала по всій Україні. Раділи ми гостем, захоплювались подвигами наших стрільців і співали в їхню честь стрілецьку коляду.

Коляду, що навчив нас наш дорогий гість:

»Нова радість стала
Яка не бувала!
Над полями України
Зоря засіяла.
Зоря засіяла,
Воля завітала!
Над полями України
Пташкою літала.«

Двадцять років тому над полями України літала пташкою воля!

Але ту пташечку ще треба було спіймати.

Треба було зловити пташку в важких, воєнних трудах, в кривавій боротьбі, жертвуючи тисячами-тисячами молодих, буйних голов.

І вийшло в поле молоде, українське військо на кривавий труд, щоб спіймати ту — так для нас химерну — пташку. Десь там — серед розлогих, засніжених ланів Поділля змагалися з одвічним ворогом, з непроглядними полчищами білого царя. Змагалися — вмирали за волю, що ще пташкою літала. У сам свят-вечір остали в холодних окопах, щоб невинно стежити за цією пташкою.

А ми продовжували коляду:

»Вийшли в поле стрільці,
Самі добровільці.
Чи не вдасться пташку взяти,
Пташку в срібні крильці?
Вийшли з гір з неділі,
Стали на Поділлі.
Чи не вдасться пташку взяти,
Пташку в перця білі?«

Скільки мрій, скільки надій було в цій воєнній колядці, переробленій із знаної, старої коляди. Другі коляди хоч і співалось, та не з таким запалом, як ту, що згадувала про Стрільців та їхній порив узяти, здобути пташку-волю і в якій просили ми Божого Сина.

»В сам час, Божий Сину,
Йдеш до нас в гостину.
Дайже стрільцям пташку взяти,
В доброю годину!«

Гей багато-багато тоді сподівалось, бо недалекою видавалася і недалекою була та „добрая година". А що не мріялось тоді в хлоп'ячих головах про великі діла, про славні подвиги!

Здавалося нам, що кожний з нас доверщить надзвичайних діл, що мало не сам-один зловить ту пташку-волю. Не було меж хлоп'ячим мріям, дитячій уяві.

П. Елдо.

Для себе

I.

В одній з наших статтей з суспільно-економічної ділянки, ми писали, що „господарська ділянка для національного організму і національних спільнот, є тим, і **лише тим,** чим гаманець для одиниці, чим шпіхлір для родини, якої завданням є дати матеріяльні засоби для фізичного існування, та вдержання при житті і здоровлі даного організму, байдуже чи одиничного чи збірного".

Писали ми теж і тепер повторюємо, що господарська ділянка не є, не може й не сміє бути самоціллю. Вона є засобом і тільки засобом до цілі.

Яка ж це ціль? Одна -одинока: здоровий національний організм, і матеріяльне забезпечення розвитку і росту у всіх напрямах й у всіх ділянках того організму.

Коли ж господарська ділянка не сповняє того завдання, то, причиною є або мильне розуміння господарської ділянки, або непорадність у керманичів суспільного корабля взагалі, а господарської ділянки зокрема.

Так чи інакше, одно чи друге, було б це явище нездорове.

Вистарчить поцікавитися **нашим** ринком праці, і перечислити тих всіх безробітних, які на тім ринку находяться і чекають праці, а до яких день-день прибувають десятки, а може й сотні, таких самих як вони. Дальше, вистарчить заглянути по наших інституціях, чи установах, головно господарських, де місяцями **за дармо** працюють т. зв. „практиканти", які по пару місяцях **безплатної практики,** відходять з „квітком", або за марний гріш дістають „сталу", але непевну працю. В кінці, вистарчить поцікавитися річними звітами і білянсами деяких наших суспільних, культурно-освітніх інституцій чи установ, з їхніми **парусот тисячними довгами,** парудесяток тисячними недоборами і пару-місячними залеглими платнями, працюючих в них сил.

Як кажу, вистарчить тим всім поцікавитися, тому всьому приглянутися, те все сконфронтувати з нашими хотіннями, змаганнями, завданнями і т. д. і т. д., щоб переконатися про це нездорове явище і поставити рубом питання: **що і як дальше?**

Але не вистарчить поставити собі таке питання. Треба на те питання відповісти. І то не словами, чи такою чи іншою статтею на сторінках преси. Такі відповіді, ми вже чуємо від кількох літ, але користи з них ми не бачимо жадної. При кожній нагоді, кожній, якійсь поважнішій події, яка сколихує нашим суспільним кораблем, мозками і совістю, ми, під їх враженням і **настроєм,** стверджуємо „фактичний стан", шукаємо за його „джерелом", ставимо „діягнози", деколи даємо „лік" у формі „проєкту", який починається словом „якби" і на тім кінець.

Не йдім далеко. Хто ж з нас не пам'ятає так недалеких і так близьких 1934—35 років?

Скільки то паперу, чорнила, пер, часу і т. д. зужито на те, щоби ...писати навіть передові статті про наш „невідрадний стан", „жахливий стан", „джерело всього зла", „трагедію молоді", зводити найсвятіші почування до питання повного шлунка і кишки, давати вказівки і т. д.? Мало того. Писалося про пляни і то поважні пляни. Скликувано анкети, наради, засідання, збори, підписувано статути, збирано гроші, і що з того вийшло? Нічого. Задуманого і плянованого варстату праці, не видно й по сьогоднішній день.

Отжеж, вертаючи до нашого питання, підчеркуємо, що тут не поможуть слова і статті. Тут потрібно плянового, систематичного, і послідовного **чину і тільки чину.**

Розуміється, що почин мусять дати ті, які стоять у проводі нашого суспільного життя, його поодиноких ділянок і галузей, інституцій чи установ.

II.

Коли б свідомого громадянина спитати, пощо він працює, то напевно відповість, що як член національної спільноти, працює на те, щоб, в міру своїх сил і здібностей, причинитися до збогачення, росту і могутности тієї спільноти, і тим способом уможливити тій спільноті сповнити призначене їй тут на землі післанництво.

В заміну за це його вимоги ясні: Можливости жити життям відповідаючим добі й епосі і запевнення такого самого життя його нащадкам, **як майбутнім членам національної спільноти.**

Всі знаки на землі і на небі вказують на те, що сьогоднішній світ іде в тому напрямі.

В тім напрямі відбувається уклад сил і життя національних спільнот. У одних відбувається це стихійно, у других свідомо, пляново й організовано. Ми, на жаль, належимо ще до тих перших.

У нас **суспільне** життя укладається, ще по всім „правилам" стихії. Коли воно й є тут, то там організоване, то ця організованість є доривочна, настроєва, і то тільки по ділянкам, чи навіть галузям, без жадного **органічного** зв'язку, між собою, який надав би організації тих ділянок, чи галузей ціхи пляновости і суцільности, т. є, в'язав би їх в одну нерозривну суспільну цілість.

Можливо, що воно в початках й не можна було інакше. Можливо, що в початках, кожна суспільна ділянка, чи то культурно освітня, рідношкільна, чи господарська, як ось торговельна, промислова, ремісніча, робітнича і т. д., мусіли організуватися і розвиватися самостійно, незалежно одна від однієї і дбати кожна сама про себе і тільки про себе.

Але той час „початків" у нас, на мою думку, вже проминув. **Ми вже, слава Богу, є в тій стадії розвою, в якій необхідно подумати про пляновість і суцільність. І ми мусимо це зробити, щоб дальшою стихійністю, не нарушити внутрішньої рівноваги, нашого суспільно-національного організму.**

Коли б ми й оминули той внутрішній мотив, який примушує нас до свідомої пляновости й організованости, то нас до того змусили б зовнішні моменти. Тими зовнішніми моментами є: ідеї, які приніс нам XX вік; дальше, політичні умовини, в яких наша Нація, в наслідок тих ідей опинилася; і в кінці, господарська кріза, яка вже від сімох літ шаліє.

Ці три моменти, які я, назвав зовнішніми, є так сильні, що коли їх не взяти під увагу при організуванні суспільного життя, то вони можуть довести до руїни цілий національний організм.

І тому **наказом** хвилі і найвища пора є поважно призадуматися над способами, як нам зарадити лихові і тій скрутній ситуації, в якій опинилися деякі наші суспільні інституції й установи, а за ними й ціле наше суспільне життя, і запобігти евентуальній руїні, яка нам з того приводу загрожує.

Коли ми уважно приглянемося організуванню нашої господарської ділянки, від початків аж по нинішній день, то ствердимо, що воно, за малими винятка-

ми, і поза хліборобською галуззю, відбувалося, на кооперативних засадах.

Те, що воно організувалося й організується на кооперативних засадах, це не припадок. Головну ролю відігравали тут три моменти: 1) фінансовий, 2) загально-господарський і 3) суспільницький.

Перший момент, тобто фінансовий, мав запобігти бракові у нас потрібних для розбудови торговлі і промислу капіталу. Той капітал мали дати наші громадяни своїми дрібними удiлами, на що дозволяла тільки кооперативна, а не інша форма.

Другий момент, тобто загально-господарський, містився в тім, що до розбудованих в той спосіб торговельної і промислової, чи навіть ремісничої галузей, мали відпливати ті надвижки робочих сил, яким не ставало варстату праці в хліборобстві.

В третьому моменті, йшло про те, жди придержується сама того клича. Це діється як при закупах товарів, так само **при приниманні працівників, чи службовиків.** Треба відмітити, що це діється не тільки по наших кооперативних станицях, але також по приватних підприємствах.

Як одні, так другі. приймають до праці **жидів,** в той час, коли **в нас** є стільки безробітних.

Вправді це **деколи** діється з необхідности, але **деколи такої необхідности нема.**

Думаю, що зайвим є звертати увагу, як це все від'ємно впливає на наставлення суспільности і які то небажані ферменти викликує серед суспільности. Наслідок того всього є той, що кооперація, такою поведінкою, дає підстави думати і говорити, що подумана, як найбільше суспільницька форма будови господарської ділянки, стає **асуспільницькою.**

До наших Вп. Передплатників, Читачів, Прихильників, Симпатиків і Кольпортерів. Використайте Свята і святочні ферії на пропаганду і поширення нашого часопису „Голос“ та приєднуйте передплатників! Творім пресовий фонд „Голосу“!

що кооперативна форма мала виховати нас в дусі спільноти. Дальше, доходи, які приносить торговля і промисл, а які до тепер йшли в **чужі** руки, мали бути повернені на культурно-освітні цілі і заспокоєння духових потреб громадян, згуртованих по кооперативах, чи інших наших, до тієї цілі призначених установах.

Ось ті мотиви, які спонукали нас організувати і розбудовувати нашу господарську ділянку на кооперативних засадах і ті завдання, які стояли і стоять перед кооперативами.

Коли до того всього додамо клич „свій до свого по своє“ то тим способом завершимо будову нашої господарської ділянки.

III.

Кожний громадянин, член національної спільноти, маючи на увазі ті мотиви і завдання розбудови нашої господарської ділянки і, придержуючися клича „свій до свого по своє“, знав і знає, що працює **для себе,** в безпосередньому, чи **посередньому** розумінні.

Тепер зостається тільки питання: чи наша господарська ділянка сповняє свої завдання?

На превеликий жаль, приходиться ствердити, що **не зовсім.**

Здається, що кооперативна ідея, якщо так можна назвати, так, як вона була подумана її творцями, і, яка покладала так великі надії, є, в практичному житті, **дещо** викривлена. І здається, що те викривлення, не дає їй можности виконати своїх завдань.

На основі деяких фактів і спостережень, хоч не хоч, треба прийти до висновку, що кооперація зійшла на шлях своєрідного **капіталізму.**

Наша господарська ділянка, з її кооперативними станицями, виказує тенденції **самоцілі.** Такі тенденції виявляються в тому, що вона замикається в собі, є нечула, чи байдужа до інших ділянок суспільного життя з їхніми інституціями чи установами, до їхіх турбот і злиднів. Це найяскравіше можна було пізнати на останніх Загальних Зборах „Рідної Школи“, із звітів і дискусій.

Наша кооперація почала громадити капітали, для громадження капіталів, збогачуватися, для збогачування, без уваги на те, як це впливає **на життєву стопу її службовиків, чи працівників** безпосередно, а через них посередно й на цілий суспільно-національний організм.

Дальше, до нас доходять тривожні вісти з місць і центрів, що кооперація, так чула на клич „свій до свого“, не завжди...

Коли ми кажемо, що наша господарська ділянка взагалі, а кооперація зокрема, не вив'язуються вповні із своїх завдань і покладаних на них надій, то це не значить, що ми можемо їх злегковажити.

Навпаки, ми повинні і мусимо нею більше і близше поцікавитися.

Крім того, що ми повинні нашу господарську ділянку піддержати перестеріганням клича „свій до свого по своє“, ми повинні ужити всіх засобів і способів, щоби нашій господарській ділянці взагалі, а кооперації зокрема надати, чи привернути характер **суспільницький.**

Наша господарська ділянка, в **першу чергу кооперація,** повинна і мусить поцікавитися, трохи більше, як до тепер, ринком праці, з його кадрами безробітних.

В той чи інший спосіб дати тим безробітним працю і тим способом рятувати суспільно-національний організм перед захитанням чи навіть чимось більшим.

Дальше, необхідно звернути пильну увагу на „практикантів“ по економічних установах й або обмежити безплатну практику до мінімума часу, або дати практикантам бодай мінімальну винагороду на удержання в часі практики.

Довготриваюча, та до того, ще й безплатна практика без виглядів на одержання заняття по скінченні практики, доводить до того, що мало хто може на таку практику собі позволити, і радше сидить дома на удержанні батьків, чи рідні. Це має той наслідок, що у нас бракує вишколених фахівців і ми змушені тоді приймати **фахівців-жидів.** Дальше необхідно є звернути увагу на винагороду занятих вже працівників, які по наших інституціях є **дуже марно** плачені.

Ця платня є так марна, що не вистачає на сяке-таке прожиття. Такий працівник живе по нужденному, попадає в довги, а що найголовніше, **не може виконувати своїх позаслужбових обов'язків, як член суспільности.**

Це доводить до того, що наше суспільно-товариське життя, починає з року на рік заникати. **І члени суспільности зростають в дикім стані і духовій тьмі.**

В кінці наша господарська ділянка, передовсім кооперація мусить поцікавитися фінансовим станом наших культурно-освітніх установ, **які заспокоюють духові і взагалі культурні потреби суспільности і прийти їм з фінансовою поміччю.**

Розуміється, що все це вимагає певного, продуманого пляну і систематичного та послідовного його реалізування.

Про такий плян повинні подбати передові люди, які несуть чи повинні нести відповідальність за наше суспільне життя та національний організм і його майбутнє.

Такий плян і його реалізація, має вневнити громадянство, що воно виконує клич „свій до свого, по своє“, виконує його **„для себе“.** **О. Бойдуник.**

Українці на Далекому Сході

В річницю Базару.

Дня 22. листопада м. р. влаштувала Українська Національна Колонія святочну академію, присвячену пам'яти 359 Героїв з під Базару. Вступне слово сказав голова УНК плк. Ю. Рой, в якому підчеркнув героїзм українських вояків. Пам'ять Героїв вшановано однохвилинною мовчанкою під похоронний марш Шопена, який відіграла п-на Лукша. Потім Р. Федорів пояснив на викресленій карті 2-ий Зимовий Похід, його підготовку, ціль та організацію і маршруту. Інж. Вітковський виголосив реферат про саму трагедію під Базаром. Дуже гарно виконав хор пісні (під управою п. Лукші): Молитва, (сольо — Василенко Василь), Ой пущу я коничееька в саду, Ой Морозе Морозенку й ін.

Палке слово до української молоді Д. Сходу — „В наші ряди“ — виголосив заступник гол. СУМ Федір Зайка. З великим успіхом пройшла одноактівка, присвячена трагедії під Базаром — „В глуху ніч“. Святочну академію закінчено захоплюючою живою картиною з монологом матері, що вбиває власного сина перевертня-чекіста, символом повстання України і національним гимном. Підчас перерви Р. Федорів прочитав відозву-заклик Т-ва Опіки над Укр. Інвалідами. Зібрано 15 єн, які перешлеться разом зо збіркою ще з других імпрез, які мають відбутися в цьому місяці.

Листопадове свято в Харбіні.

Це велике свято святкували теж українці на д. Сході. Союз Української Молоді влаштував літературний вечір, на якому Р. Федорів розказав про листопадові події та їх значення і відчитав реферат, як повстали Українські Січові Стрільці і Січові Стрільці. З великим успіхом пройшла песа п. Слов'янського „За Самостійність України“.

Українці організуються.

В понеділок 23. листопада м. р. відбулися сходини українських домовласників, торговців і промисловців. На сходини прибуло около 100 українських старших громадян. Порушувано дуже важні справи, як кооперація, самопоміч, можливості колонізації і хліборобства, зорганізовання школи і т. п.

Найвідраднішим явищем це те, що старше громадянство, що від довшого часу стояло осторонь від українського громадського життя починає знову вертатися до нього. Наступає нормальний стан між старшим громадянством і молодими. Всі промовці висказали думку, що не вільно полишати молодь без помочі в її праці. На цьому вечорі старшого громадянства виступала молодь з концертовими точками.

Боротьба за українську мову.

Збори Педагогічного Товариства на Закарпатті 15. листопада 1936. заявилися за фонетичним правописом у школах. Тимчасом деякі вчителі ужгородської гімназії, що були учасниками цих зборів, приневолюють учнів писати так, як власть імущим подобається. Ця чисто рутенська ревність викликує велике обурення серед молоді.

Московський сатрап балакає

Промову Постишева на з'їзді київської области 26. листопада ц. р. надрукували „Вісті“, щойно 10. грудня. Промова, яка виправдує централістичні зазіхання Москви та об'єднительні тенденції московського народу, ясно насвітлює курс московської політики на СУЗ. Розуміється, що Постишев дуже евфемістично називає всі ці тенденції Москви. І так: Економічну експлуатацію України, фінансову централізацію називає він „об'єднанням фінансів і всіх наших економічних сил для відбудови народнього господарства та спільної відбудови соціялістичної економіки“; окупацію й терор осмілюється цей нахаба називати військовим союзом Совєтських Соціялістичних Республік.

В своїй промові звернув він передовсім увагу на заінтересування фашистських держав Німеччини й Італії Україною. Це місце наводимо в цілості: „Наведу лише кілька прикладів, які свідчать про те, як імперіялістичні держави мріяли і мріють зруйнувати сім'ю народів великої соціялістичної країни, шляхом відриву окремих республік від СССР. Фашистська газета — орган важкої промисловости Німеччини „Дойтше Берг веркцайтунг“ міркує так: „господарська і політична доля Німеччини таїться тільки у східній Европі. Саме на Україні зосереджено майбутнє східної політики Німеччини. Саме в ній таяться великі можливості для далекозорої, розумної і сильної німецької зовнішньої політики. Німецька зовнішня політика повинна бути так спрямована і підготовлена, щоб у підходящий момент виступити за незалежність України. В Україні Німеччина має ринок збуту і сировинну область. Ми покищо залежимо від взаємних стосунків, які існують між нами і Совєтським Союзом, однак ми повинні включити до нашої зовнішньої політичної калькуляції підготовлення до звільнення України від московського ярма“.

Ось ще один характерний вислів у фашистській газеті „Ді Флямме“, члена Райхстагу, одного з фашистських специв іноземних справ, якогось фон Лерса. Ось що він говорить: „Сьогодні, коли утворюється згуртований східній бльок проти Німеччини — нам треба подумати про Україну. Без української території Радянський Союз бувби витиснений з Европи“.

Плани відірвання України від Радянського Союзу не чужі також й окремим групам фашистської Італії. Ось що пише на-приклад італійська газета „Імперо“ про Україну: „Питання про незалежність України, є вирішальним для існування єдиної гігантської держави у східній Европі, замісць системи держав, здатних з'єднатися для спільної боротьби проти Москви. Всі країни, зацікавлені в тому, щоб в Европі не існував колос, який постійно загрожує мирові і незалежности сусідніх держав. Для цього всі країни повинні вживати заходів для відродження України. Від ясного розв'язання української проблеми залежить доля Европи“.

Подавши цей цитат — Постишев дальше говорить від себе: — „Ви бачите, товариші, що якби наші Радянські Соціялістичні Республіки не були об'єднані в тісному, братньому союзі, ми не виявляли б, повторюю, такої могутньої сили, ми не були б дужі економічно: у нас не було б тієї промисловости, яка створила нам крім усього іншого величезну оборонну силу нашої країни; у нас не було б могутньої робітничо-селянської Червоної Армії. Нас роздавили б“.

„Ось чому одні відкрито, інші маскуючись лицемірними розмовами про „незалежність українського народу“ прагнуть роз'єднати і розбити цей могутній — як вони кажуть — колос — СССР, що є загрозою для всієї капіталістичної системи. Вони в першу чергу спрямовують свої погляди на Радянську Україну — велику, багату індустріяльну республіку з величезними сировинними можливостями, хлібом і т. д.

„Ми всі прекрасно розуміємо, яку „свободу“ і „незалежність“ імперіялісти дали б українському народові, якби їм вдалося загарбати Радянську Україну у свої руки. Але їм це не вдасться. Їм це ніколи не вдасться, бо по гігантському зросла міць великого Радянського Союзу, бо росте день у день сила народів, об'єднаних у великий і незламний братній Союз“.

Насвітливши закордонно-політичне становище і зазіхання фашистських держав та скритикувавши фашистські конституції присвятив сатрап України свої завваги внутрішньому положенні УССР. „Процес ліквідації класів ще не закінчений, процес ліквідації класів іде, але цей процес тепер виявляється у знищенні решток класових відмін між робітниками і селянами з одного боку, а з другого — у подоланні опору послідишів, розгромлених експлуататорських класів, які агонізуючи намагаються і ще будуть намагатися завдати ударів соціялістичному суспільству. Звичайно, класова боротьба триває. Це вимагає від нас дальшого посилення большевицької пильности для того, щоб вчасно запобігти контрреволюційним і шкідницьким махінаціям решток класового ворога так, або інакше зв'язаних з капіталістичним оточенням“.

В дальших виводах говорить Постишев наступне: „У нас на Україні було богато своєрідности. Ця своєрідність полягала в тому, що тут на Україні було трохи інше співвідношення класових сил. Куркуль у нас був дужчий. Він, український куркуль одягав свою боротьбу проти соціялізму в загально-національні форми і лозунги. Увага закордону сюди була прикута пильніше. Тимто така гостра була тут класова боротьба. Опір ворогів на Радянській Україні був особливо сильний!“

Власне ці загально-національні лозунги українського куркуля виводять з рівноваги нахабного москаля. Він звик до колоніяльного трактування України і тому проголошує: „Радянська Україна є невід'ємною частиною і форпостом великого Союзу Радянських Соціялістичних Республік“. Саме про ствердження цієї невід'ємности і залежить пану Постишеву, як теж його повелителеві пану Сталінові, при ухвалюванні нової конституції для дальшого закріпощування СУЗ.

Із СУЗ

НА З'ЇЗДІ В МОСКВІ.

З промови голови мандатної комісії на з'їзді совєтів у Москві — Яковлева довідуємося наступне: на восьмому надзвичайному з'їзді совєтів було 2016 делегатів, з того від УССР 370. У відсотковому відношенні Українців у СССР повинно бути Українців 443, однак статистика національного складу не подає. Комуністів є 72 відс., безпартійних 28 відс. (з 1924. р. на другому з'їзді було 90 відс. ком., а безпартійних лише 10). 42 відс. з делегатів були робітниками, 40 відс. селянами, а 18 відс. державними урядовцями. („Вісті“ 3. XII.).

ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ СУДІВНИЦТВА.

„Вісті“ з 11. грудня містять нове розпорядження про організацію судівництва в СССР. Найцікавіший це кінцевий відступ розпорядження: „На союзно-республіканський наркомат юстиції положенням покладається керівництво роботою народніх комісаріятів юстиції союзних республік. Накази й інструкції Народнього Комісаріяту Юстиції СССР обов'язкові для народніх комісаріятів юстиції союзних республік. — От вам і „самостійність суддів самостійної України“!

„БУДУЮТЬ“ ШКОЛУ.

„Вісті“ з 12. грудня пишуть наступне: „Ще на 10. серпня мали закінчити будову школи в селі Довга Пристань первомайського району, одеської области. Сьогодні вже маємо початок другої декади грудня, а школа без даху й підлоги. Будконтора безвідповідально поставилась до будівництва. Штукатурка, зроблена на початку вересня — відпала, груби і стеля валяться. Стіни зроблені з непаленої цегли, теж покосились й обвалюються“.

З'ЇЗД РАД „УССР“ — ВІДЛОЖЕНО.

14-тий надзвичайний з'їзд Рад УССР, що мав відбутися дня 5. грудня, відложено на 15. січня 1937. року. (Вісті з 21. листопада). — Як відомо з'їзд рад у Москві почався 25. листопада — Україна мусітиме приняти те, що в Москві порішать.

ОБЛАСНІ З'ЇЗДИ РАД „УССР“.

18. листопада почалися в Молдавщині і Донеччині обласні з'їзди, а 19-го листопада в Київщині, Дніпропетровщині і Вінниччині. 20. листопада почалися в Одещині і Чернигівщині. У цілому УССР внесено 27.000 (!) пропозицій і додатків до сталінської конституції. З поодиноких звітів голов облвиконкомів чути заєдно те саме що „жити стало краще, жити стало веселіще“; стахановці, п'ятисотенниці, бригади і ін. „знатні люде“ „УССР“ хвастаються „соціялістичними здобутками, подають „числа“. (Вісті 20. і 21. листопада).

КАРАЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН.

Київські „Вісті“ з 23. XI м. р. містять наступну нотатку: „За вказівками Ради Народніх Комісарів СССР, була проведена прокуратурою СССР перевірка відомостей, які надійшли з деяких районів УССР, про те, що після вручення колгоспникам актів, які закріплюють земельні ділянки за ними навічно, мають місце випадки вилучення земельних ділянок, які райорганізації відводять під різні будови.

Проведеною перевіркою ці відомості потвердились. Прим. президія маньківського райвиконкому київської области ухвалила постанову про вилучення в колгоспі ім. Сталіна трьох гектарів землі для збільшення площі приймального пункту верхняцького цукрового заводу.

Голова колгоспу ім. Леніна в Григорійопільському районі, молдавської АСРР за 1500 карб. відрізав близько гектара колгоспної землі під склад.

В андреєво-іванівському районі одеської области райземвідділ передав у користування місцевій лікарні 22 гектари сінокосних вгідь, закріплених за колгоспом ім. Балановського. В наслідок втручання прокуратури сінокоси повернуто колгоспові.

Райвиконком кунявського району харківської области виключив для своїх потреб 24 га, землі, яка належала колгоспові „Весела праця“. На протест прокуратури було землю повернуто колгоспові.

Винні в порушенні статуту сіль-

сько-господарської артілі притягаються до відповідальности. Прокурор СССР Вишинський запропонував усім органам прокуратури у випадках порушення сталінського статуту сільсько-господарської артілі і виключення закріпленої за колгоспами землі притягати винних до кримінальної відповідальности“.

ЕСПАНСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ В КИЄВІ.

Дня 23. листопада прибула до Києва делегація еспанських большевиків. На принятті в Любченка і профспілок УССР пояснили еспанські авантюрники, що „генерал Франко запродався німецьким й італійським фашистам так, як колись українська націоналістична буржуазія запродувалася німецьким імперіялістам“. („Вісті“ 24. XI.).

ДІТВОРА НА ПОСЛУГАХ ГПУ.

„Вісті“ з 16. грудня подають з Тираспо́ля, що над берегом Дністра піонерки помітили незнайому людину та повідомили про те прикордонну заставу. Прикордонники спіймали незнайомого. Виявилося, що він перейшов кордон із спеціяльним завданням.

МАЗАЄВІ АВТОМОБІЛЬ...

Стахановський сталевар з Маріюполя Макар Мазай одержав, як він сам у своєму звіті про 8. з'їзд подає за виголошену промову в Москві, автомобіль. На це одержав він наступний запит із залі: „А що передав т. Орджонікідзе нашому заводові“? На це відповів Мазай: „Він побажав нам успіхів і сказав нам, що треба іти вперед“. („Вісті“ з 15. XII).

НЕ ПЛАТЯТЬ ЗАРОБІТКУ.

В листопаді виявлено ряд фактів невчасної виплати місячного заробітку учителям. Досі не виплатили плати в наступних районах: у владимирському, сланецькому, кривозерському, любашівському і савранському — одеської области; у буринському і носівському — чернигівської области; у турбівському, козятинському, солобковецькому, ст.-костянтинівському та антонінському районі — вінницької области. У ряді районів Донеччини, краснолуцькому, янисольському макіївському, троїцькому і добропільському не виплачено вчителям заробітку за кілька останніх місяців.

НЕПИСЬМЕННІСТЬ ПРОЦВІТАЄ.

На засіданні президії ЦВК УССР прочитав заступник гол. чернигівського облвиконкому доповідь про стан неписьменности чернигівської области. З 85.200 неписьменних области ходить на курси лише 23.247, тоді як у червні навчалося 31.758 чоловік. В ніженському районі з 1778 неписьменних навчається 941. В бахмачському з 1491 навчається лише 154. У варвинському з 704 навчається 251. В чернигівській міськраді з 2.085 неписьменних навчається лише 1.080. З відчинених 806 секцій для ліквідації працює лише в чернигівській области 549.

„РЕКОНСТРУКЦІЯ“.

Ухвалена з нагоди 130-ліття харківського університету його ж реконструкція розпічнеться щойно весною 1937. року і буде закінчена щойно в 1937. році. Оце темпо культурної розбудови „цвітучої України“! („Вісті“ з 18. XII.).

„ЗАМОЖНЕ Й КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ“!

„Вісті“ з 18. грудня подають, що якась громадянка „УССР“ купила чайник до того ще й діравий за 16 карбованців 40 копійок. На підставі розрахунку „Вістей“ від 15. грудня ціна цього чайника (один золотий рівняється 20 копійок або один карбованець рівняється один американський доляр) виносить 82 золоті або 16.40 американських долярів. Нема то як приступні ціни в цвітучому СССР!

На порозі Нового Року

Наш час переломовий. Хто не чує твердого й дужого кроку великих народів? Хто не бачить не тільки боєвого поготівля їх армій, але ще більше того, що за їх плечима горить зусильна й жвава праця мільйонів громадян? Зброя вояка й праця кожного одного з мільйонів єднається довкола нас в один великий бій за величне нове.

Не рік, але кожен день віддалює сучасність все більше й більше від безповоротно пережитого старого і вносить щораз-то нові тривалі вклади у велич майбутнього. Не до минулого; але до майбутнього належить наша сучасність. Во, на початок доби, якої народини потрясли до основ великими народами й нашим українським народом. Велич тієї доби росте на наших очах, росте і в нас. Росте зусиллями живих людей, працею мільйонів громадян, поривом цілої нації.

І коли на переломі старого і нового року кинемо зором на пройдену українським громадянстовм дорогу, щоб оцінити вартість його праці, зусиль і поривів ми повинні прикласти в тій оцінці таку міру, яка б відповідала силі нашої національної волі заняти таке а не інше місце в доокружнім світі. Це значить, що ми повинні зробити при тій оцінці не тільки підрахунок осягів і не тільки виявити тягар труднощів, що із зовні заважили на осягах змагань громадянства. Бо коли кожний сьогодні вже здається погоджується із тим, що всякі труднощі треба перебороти, то кожний теж мусить відважно поставити питання чи на пройденому шляху зроблено було все можливе, чи осяги громадянських зусиль задовільні, чи є в них справді те максимум зусиль, на які повинно і мусить здобутися громадянство нашого великого, переломового часу. Свідомість великої відповідальности, яку в історичному ланцюгу перейняло на себе сучасне українське покоління зобов'язує його розкривати невпинно і відважно передовсім внутрішні труднощі, що ослаблюють його волю й розкладають його силу. Бо ці внутрішні труднощі є і завжди будуть рішаючі у всякому змаганні, а тимбільше в час великої проби. Розкрити їх в час на те, щоб могти їх як найскорше перебороти в собі і в цілому громадянстві, це найперший обов'язок тих передових елементів громадянства, в яких воля бути посилюючим осередком будівництва національної величі — а ніщо інше — є справжнім товчком їх діяльности.

За минулий рік зросла дальше, глибше й ширше активність українського громадянства. Зросла в найширшім цього слова значенню. Зросла на селі у місті, на теренах, що перейшли вже довгу дорогу національного освідомлення і на нових і зовсім нових, що досі слабо, зовсім або негативно виявляли себе в національних змаганнях. Зріст цієї активности робить минулий рік дальшим тяглим продовженням того кристалізаційного процесу, у який увійшла українська дійсність в сучасну добу.

Треба тут відразу усунути суперечний з мовою самого життя і правдою дійсности натиск штучно створюваних гнітучих настроїв, що їх розсівали деякі відірвані від життя групи громадянства. Ці настрої, це тільки вираз їх внутрішно-паючих, що перед своєю смертю, хочуть го безсилля, це тільки вираз паніки потанакинути і цілому окруженню не незламну волю будівництва і творчости, але рятунку. Не творити, але зберігати — ось цілий зміст їх думки. Вірні отій своїй думці — вони нераз счиняли крик паніки й безрадно заломлювали руки над окремими явищами громадського життя, не добачуючи за ними цілого багацтва глибокої й широкої праці активних кругів українського громадянства села і міста. Привикнувши вважати громадянством тільки себе, вони не бачили праці і змагань нового молодого громадянства, громадянства селян і робітників, громадянства найширших кругів села і міста.

Не зважаючи на посів зневіри й рятункові гасла так голосні впродовж не тільки останнього року активність українського громадянства зросла. Зросла передусім на селі, в усіх клітинах його життя. Не тільки не чули ми про ослаблення, але навпаки можемо зареєструвати цілий ряд нових осягів в культ.-освітній, виховній, господарсько-економічній і всякій інш. суспільно-творчій й організаційній праці українського села. І то не тільки на теренах з виробленою суспільно організаційною сіткою, але й таких, що її не мають і не мають теж змоги витворити її. Волинь і Полісся зараховують в нас все ще до теренів майже нічиїх, які не мають в собі стільки свідомої національної енергії, що б включити себе до змагань цілої української суспільности. В дійсності і на тих теренах ростуть нові активні сили, в дійсности і вони щораз сильніше пробуджуються до активного національного життя й під деякими оглядом не уступають місця іншим теренам.

Зріст активности українського села по лінії національних вимог й нові пробуджені його сили виявили себе яскраво в боротьбі з наступом на те село ворожих комуністичних аґентур. Наступ цей зламано усюди і на всіх навіть сильно загрожених ним осередках. Треба в цьому бачити не хвилевий наслідок настроїв, бо кампанія демоліберальних і соціял-радикальних груп лила на них аж за багато холодної води, але наслідки передусм тієї глибокої й широкої національно-суспільної праці, яка щораз живіше розгортається в українському селі.

В свідомости громадянської опінії посилення активности села не найшло за минулий рік належного відгомону. Однією з перших причин був тут зріст активности українського міського елементу. Треба тут зареєструвати, як великий позитив не тільки дальший зріст активности українського ремісництва, торговлі і промислу, але перш усього пробудження українського робітництва до активного національного життя. Досі було воно предметом протиукраїнських затій в руках ворожих комуністичних і московських аґентур і предметом вузькопартійної гри в руках соціялістичних демагогів. Нині стало воно до активної національної праці, приступаючи в рамах своїх власних протикомуністичних і протипартійних національних організацій до об'єднання українського робітничого міського й фабричного і теж сільського елементу. Українське робітництво — це збірник нових і свіжих національних сил, що своєю вагою й значенням творить майже зовсім нову і незвичайно значну величину в дальших змаганнях українського громадянства.

Село і місто, селянство і робітництво — це два найширші терени зросту нових енергій, нової суспільної ініціятиви і нових осягів на всіх ділянках їх життя. Це та найширша й у всякому великому будівництва вирішальна основа найголовніша основа національних змагань. В ній ми бачимо теж наростання їх провідних елементів на поодиноких ділянках життя. З того великого резервуару виходять все нові провідні елементи села і міста. Українська маса витворює собі поволі найближчу до себе, найгустішу, і найбільш надійну, бо незуживу сітку власних організаторів і керовників. Треба тут виразно підкреслити, що в подавляючій мірі саме ці елементи були головним мотором великої активности й суспільно-націо-

нальної праці українських мас. Коли поглянемо на зустріч тих елементів на прерізних зборах культурно-освітніх, виховних чи кооперативно-господарських установ чи то в центрі чи деінде побачимо, рухливості й ініціятивності цих елементів далеко уступають керівні органи установ. Вони тільки стараються додержати кроку, але випередити ініціятиву низів, вказати їм вчасно дорогу і мету на тім чи іншім терені — на те вони не можуть здобутися. Ось чому ми на всіх зборах чуємо тільки ряд вимог низових представників і розгубленість, що межує з безпорядністю у тих, що опинилися у керівництві.

Тут ми бачимо в повноті цілковиту нездібність до життя в ролі посилюючого й керуючого осередка національної творчости того табору, що нині ще зберіг здебільша керівництво тими ділянками життя, про які тут мова, зокрема в горі. Мало того, він не тільки вповні нездібний, але виконує своїм діянням і розкладову роботу. Нічим не причиняючись до посилення творчости громадянства, цей табор тільки ослаблює її. Ослаблює її поперше розкладовою гризнею за впливи в громадянстві між поодинокими його групами, по друге заїлою кампанією й демагогією проти кожного здорового громадянського почину, коли він не дається їм скапіталізувати на партійний зиск. Становище одної партійної групи супроти національно-організаційних починів українського робітництва є показчиком тієї розкладової й шкідницької ролі, яку виконує партійно-політичний світ своїми великими апетитами стягнути все, що виростає понад нього, до своєї дрібної мірки. Розкладовий вплив цього табору був першою й найголовнішою причиною того, що активність широких мас громадянства не змогла виявити себе вповні в річевих осягах на поодиноких ділянках життя. Усунути цей розкладовий вплив це головне завдання всіх провідних, молодих і здорових кадрів українського громадянства.

До ліквідації цього розкладового впливу йде українське молоде громадянство щораз виразніше. Здорові круги громадянства і молоді повинні при цьому пам'ятати, що вповні усунути цей розкладовий табор від життя зможуть тільки розгорненням позитивної — в своїй, не його ідейній концепції — творчости, позитивним будівництвом і реалізацією своїх ідейних постулятів на кожній ділянці життя. Всі здають собі справу не тільки із шкідництва, але повного безсилля й паралїжу цього табору.

Але не всі може здають собі справу з цього, що у витвореній нині для нього ситуації тільки позитивна реалізація вимог окремих ділянок життя й усіх разом зможе відсунути в недовгому часі цей табор від впливу на українську дійсність. Ця позитивна відповідь молодого і здорового українського громадянства не менш потрібна, як і сила самого відпору на поодинокі явища розкладу, які викликує цей табор.

В.

Напад комунарів у Чернівцях.

На адміністратора „Самостійности“ п. І. Бучкова дня 17. грудня в північ напали кількох людців, що стоять на услугах комунізму. Нападений не розгубився, виняв ножа і розігнав напасників, ранючи одного. Перелякані напасники кинулись тікати на поліцію з доносом-клеветою, що він один... напав на їх п'ять ох чи більше.

Зелена Україна

З розгорненням великої української національної революції, що потрясла одною шостою частю землі — московською імперією, величезний, майже два мільйони кв. км., надзвичайно багатий простір над Тихим Океаном — Амурщина й Приморщина, — перестав бути московською територією, заселеною тільки 70—80% українськими переселенцями-колоністами (750.000).

Боротьба українців Зеленої України в 1917—21. роках за самостійність другої батьківщини зробила цей простір діючим не тільки у визвольному рухові української нації, але й у загальних світових проблемах.

Боротьба Зеленої України за незалежність ускладнила московське панування на азійському континенті та загрозила московським позиціям на Тихому Океані тоді, а тепер ускладнює та загрожує їх ще більше. З цього добре здає собі справу Москва і всі її заходи й потягнення на Д. Сході обумовлені загрозою не тільки зо сторони Ніппону. Навчена досвідом світової війни, Москва знає, що Зелена Україна, на випадок війни, не може бути ані надійною базою, ані запіллям, — хоч по свойому геополітичному положенню саме цим являється.

Уральський або кузнецький індустрійні центри відділені завеликими просторами, щоб могли забезпечувати московські позиції на Д. Сході. Розбудовувати їх на Зеленій Україні небезпечно. Тому Москва рішила розбудувати індустрійну базу в Норільську і Нордвіку, де швидким темпом посилила експлуатацію вугілля, міди, нафти, плятини, цинку та ін. металів так потрібних для воєнної індустрії на забезпечення московської далеко-східньої армії. Розбудова цих центрів потягає за собою величезний вклад грошей та людських сил і багато жертв. (Працюють тут переважно засланці з України і Зеленої України).

Москва робить все, щоби закріпити свої позиції на Д. Сході. (Розбудова залізниць і повітряних ліній, недавні маневри д. східньої фльоти в присутності Гамарника і Блюхера). Очевидно, в парі з цим „утвердженням“ московських позицій йде й московський натиск на Україну і на Зелену Україну.

Ось такий факт: після большевицької революції, коли Москва була ще розгойдана, появився в Хабаровську український щоденник „Соціялістична перебудова“. Коли тільки Москва прочуняласа, газету зараз закрито. А закрити прийшлось не тяжко, марксо-ленінсько-сталінська діялектика швидше дошукується в українському слові „контрреволюції“, чим навіть око „батюшки“ це робило.

А що воно так є, — хай послужить такий факт: „Тихоокеанская Звезда“ — моск. щоденник в Хабарвську, містить листа, де пишеться: „більшим недостатком політнавчання є те, що ми не маємо літератури і політпідручників на місцевих національних мовах. Дітям трудно вчитися навіть з найлегших підручників, написаних московською мовою“. Одним словом — славна большевицька розв'язка національного питання — повна московізація. Тепер про українську пресу, українські школи на Зеленій Україні й чутки немає.

Але „контрреволюція“ процвітає і туг. Хахли: Юненко і Черних на партз'їзді в Хабаровську нарікали на „недостатки в комсомолі“ та на брак „пильности й осторожности“ перед троцкістами“. Знову „робітники руху, не дивлячись на ніякі прикази, продовжують зривати рух транзітних поїздів“ з Владивостока до Москви. („Т. Зв.“ 29. 9). Стахановський рух теж „припинив свій ріст“. „Дуже мало стахановців серед комуністів і співчуваючих“, а „програму лісозаготівок бикинці (Бикин — українське містечко) — ганебно провалили“. Панфила і Слинька „зняли“. Боротьба українців проти Москви йде на всіх фронтах.

Р. Федорів (Харбін).

МИКОЛА МОРОЗ

ЗУСТРІЧ

До камери закордонців Остапчука переведено за кару. Там самі кулаки, втікачі з „раю“, силовані викулупки українського чорнозему. Пів сотні їх, а камера скупа на місце, — один на одному сидять; віконечко блимає маленькою, сірою плямою, сперезане вздовж і впоперек гиржавими залізними шпугами. За ним — захід, з сонцем, із хмарами, з пружним осіннім вітром.

Остапчук борсався поміж жертвами „найбільшої в історії правди“, які сиділи, лежали, бомбалися по камері, гули й дихали смородом, демонстрували голодними очима перед загостреною увагою юнака-дідича „великої правди — соціялізму“.

Часом Остапчук уривав свій хід, зупинявся під вікном і розкритими, посинілими, нервовими устами, як риба, ковтав кусники дихання золотої осени з-за ґрат.

Сам щойно вісімнадцятої осени дочекався... Очі горять ще цвітом вишні, синню степової квітки. У грудях боєм б'є тверде, прудке серце. М'язи бажають руху, душа розгону широкого, свавільного, як та країна, сином котрої він.

Там, за мурами, Вона... На Схід і Захід розляглася простора, без границь. Полюбив її так, як люблять у вісімнадцять літ кожним нервом, кожною краплинкою крови... Хотів служити їй як раб, і як лицар.

Тверді, гарячі дні... Ними жила Україна. Ворог ґрасував по ній, руйнуючи хижою рукою її красу й багатство.

Схід її червоточить москаль, жид. Умре Україна, не буде, нема борців, щоб кров'ю своєю її життя боронили. Зграї запроданців, з тавром льокаїв, за шмат оглоданої кости з столу ворога плазують каналії перед хам'юкою-чужинцем.

З острахом дивився юнак на Схід. Чи ростуть там юнаки? Чи рвуться до волі? Чи знають шлях до неї, єдиний, простий...

Юнак бо покохав боротьбу. Покохав це згучне слово, поставив його на знак Правди. Так. Правда славна і жорстока і за неї смерть не страшна...

Та прийшов день коли попав молодий боєць у ворожий полон. Кували руки, в'язнили, судили. Довголітня — кілька кроків туди і назад — неволя.

Ходив по келії й міряв час довгими ступнями. Тлумив розпуку. Гнав зневіру. Витримати! Витримати! — кричало ціле його єство.

Скільки їх тут — голодних, порослих гиржою, куснів. Од краю до краю вони — туман, мертвий язик... Зачовгані обличчя, довбані очі, рубані сокирою щелепи, усмішки нема. Вмерла вона разом з Богом, хлібом і сонцем. Згоріло все. Прийшло на лоть, на звірячі погляди...

— Вам скільки, дядьку?...

— Чогооо?...

— Років скільки?...

— Сорок п'ять, — грубо й уривно.

— А голова чого срібна?!...

За освітню справу*)

I.

Останні роки позначилися в нашому культ.-освітньому русі значним приливом свіжих, інтелігентних сил, що як освітники, диригенти, режисери і т. п. скріпили навчально-провідницький елемент в наших освітніх організаціях та пожвавили працю в цій важливій ділянці національного життя.

Причин цього відрадного явища багато, одначе можна їх поділити на дві головні групи. З однієї сторони безвпинний ріст нашого організованого життя, а з ним краще розуміння завдань освітника, з другої політично-економічна скрута й загамування доступу до державних та інших посад.

Перша група причин позначилася більшою жертвенністю загалу громадянства на вдержання орг. апарату, так що вже не рейони, а густо-часто й поодинокі, навіть бідні села стараються мати свого освітника. Водночас у нашої інтелігентної молоді родиться розуміння культ.-освіт-роботи, та примушує її присвятитися їй не доривочно, а вважати цю працю за окремий, справжній фах і джерело прожитку.

Політично-економічні причини, що замкнули дорогу до „посад“, спонукали безробітну молодь шукати будьякої роботи, поки не вернуться кращі часи й „теплі“ містечка. Це дало другу хвилю свіжоспечених „організаторів“.

Неоднакові причини дали неоднакові наслідки: вони зрізничкували якість освітницьких рядів та вартість їхньої праці. Витворились два відмінні типи освітника.

Один — щироідейний — освітник з покликання, другий — освітник з конечности. Перший всіми силами змагає до перевиховання нації з народу „пізних Іванів“ та „слинявих хуторян“ у новітню національну спільноту, що своєю повновартістю заставила б поклонитися „всі язики“. Другий, невдоволений своїм тимчасовим заняттям, не вчувається в потреби організації, стає нехотячи розсадником невдоволення та нехіті в середовищі, що в ньому працює і так віддає ведмежу прислугу всякій культ.-освітній роботі.

Між цими двома всякі посередні типи.

II.

Певна річ, що якісні різниці освітницького апарату тяготять на рості й досягненнях освітніх організацій.

Немає ж покищо чинника, що дбайливо розглянувши кваліфікації поодиноких кандидатів, забезпечив би суспільність справді вартісними освітробітниками. Головні установи за навалою других справ, залишають це філіям, а то й нижчим орган. клітинам. Ці ж, через недостачу якогонебудь устійненого мірила, приймають освітників на підставі найрізнородніших, чистольокальних поглядів та домагань. Ярким прикладом може послужити моя розмова з одним священиком, в рейоні, де я станув був до праці.

„Ви вмієте танцювати?“

„Ні“.

„О, то зле. Не буде з вас організатора“.

Причина цього стану в досі експериментальній стадії культурноосвітньої роботи на наших землях. Недостача відповідної школи для освітників (Освітній Інститут?), брак якої небудь фахової літератури та преси не дозволяє оперти праці на західньоевропейських зразках і здобутках науки. Кожний виділ, кожний освітник експериментує на власну руку, щоб по численних невдачах здобути дрібку досвіду. Про спеціялізацію й мови нема: освітник мусить бути „Медхен фір аллес“ („Дівчам для всього“).

Тому й наші досягнення непомірно менші від вкладу праці, а кількісні й якісні надбання в кожній ділянці (хоч би так важній, як бібліотечна), соромливо мізерні.

Немалу ролю грає при цьому й матеріяльна незабезпеченість освітника, що не дозволяє набути доступної літератури на чужих мовах, щоб шляхом самоосвіти побільшити власне знання.

III.

Всі ці пекучі недостачі нашої культ. освітньої роботи спонукують призадуматись над способом їхньої направи. Це невпинна журба всіх освітників, що їм дорогий кожний успіх в організуванні національного життя. Одначе одинцем цієї справи не поладнаєм. Треба гуртової дії.

І тільки сильна організація, союз освітників, зможе успішно боротись за краще поставлення освітнього питання, а разом і за свої власні, станові інтереси, що так тісно з цим питанням в'яжуться.

Тому завданням найближчої хвилини повинно для нас бути створення цієї конечної організації.

Роботи ж для неї багато:

Згуртування й провірка освітницьких кадрів.

Самоосвіта й самовиховання шляхом з'їздів, нарад, анкет, творення окружних „кабінетів освітника“ з відповідними бібліотеками, творення власної преси тощо.

Плянове розміщення сил в порозумінні з дотичними організаціями.

Поставлення освітнього питання на зах.-европейському рівні з узглядненням власних добутків та питоменности української нації.

Боротьба за матеріяльне забезпечення освітника.

Це тільки начерк важніших завдань організації. Повний плян праці дасть Ініціятивний Комітет, що його треба б негайно покликати.

Тому кличу товаришів-освітників, щоб відгукнулися, порозумілися, та приступили до діла.

Час не чекає!

Мирослав Осадчук.

*) **Від Ред.** Друкуємо на цьому місці дискусійну статтю одного з освітників на тему нашої культ. освітньої праці. Сподіємося, що в цій важливій справі заберуть голос всі ті, що думають про як-найкраще наладнання культ. освітньої праці в нас.

Тільки рукою махнув. Мовчить дубовою мовчанкою.

— На війні були?...

Підняв лівицю, на ній замісць пальців — кілька огризків, великий зовсім відсутній.

— Розумію — кивнув головою Остапчук і хотів відійти...

— Був, був, братику... — нагло озвався сивий. „Отдільонним“ пролив кров... — і додав мерзотну лайку.

Вперті це люди, знищені. Не буде з них гаразду. Юнак переживав це болюче.

Та одного вечора ввалили до камери ще один людський кусень. На тілі рештки ватового ганчір'я, на ногах шматки пошарпаної шкіри.

— Здоров братва! — пробував молодечитись, але одразу попростував до причі, присів. Почав визволяти ноги. На них зовсім обгризено шкіру. Сотні кілометрів живим м'ясом ступав.

Розмотав шмат збагнюченої онучі та відкинув її до параші. Показалася чорна кров. Дали йому води.

— Обмий!

Гість вилаявся. Остапчук подав воду й допоміг мити.

— Звідки, брате?...

Той різнув поглядом — чи варто, мовляв, відповідати, і вирішив — так.

— З України.

— Вдоволений?

— Ех, не три так! Щемить порядно.

Після гість спав 12 годин. Здавалося не пробудиться. Не помогло й начальство. Але другого чортячо-нудного дня, який заливав дощем сіру, ґратовану пляму на стіні та висвистував щербатим вітром, гість пробудився. Остапчук подав йому страву. З'їв й ожив. З'явилося слово, а за ним і людина. Слово-за-словом і зложили розмову.

Виявилося — комсомолець. Остапчук робить великі очі. „Авангард соцбудівництва, перші ударники, гордість батьківщини соціялізму“.

— Вісім тисяч п'ятьсот вичистили нас — сказав. — Набили Допри, перли на Північ. Я вирвався три рази. Збруч перепливав під кульками. Викидали „ваші“ — „нашим“. Пережив... Людина сьогодня все переживе...

— А за що? — ніяково впав запит Остапчука.

— За що? Ех, брате, прийде час і скажемо за що. О, скажемо! — і молодий гість подивився вогнем замісць очей на Остапчука.

Очі останнього зустрілись і вперлися в очі прибулого. Зір наллявся. Було в них щось одно — те саме вперте, закляте, жорстоке.

Від того часу Остапчук не боявся за Схід. Довгими сірими днями ступали вони вже в двох по камері — із Сходу і Заходу, — обидва рівні, молоді, обидва божевільно натхнені. Хід їх рівний і певний. Ноги гостя в ранах, але які рани можуть зупинити цей молодечий хід.

■

„Дранг нах Остен"

Німецька політика щораз більше здобуває Европу; стара думка перед- і післявоєнного пляну мати якусь латку другої землі, де б можна було пересадити кілька мільйонів німців і черпати звідтам сирівці першої потреби, виростає в останніх днях понад інші проблеми, особливо важні для нас. А чому — побачимо далі. Щоб зрозуміти німецьку проблему — мусимо зразу підкреслити національну завзятість і волю, яка в міжнародній квестії займає основне місце, і яка спонукує багатьох з нею числитися. Цю спробу відчули добре латинські народи, а навіть англо-саксонці.

Від 1919. р. німецькі очі звернулися на Схід головним чином завдяки політиці Франції. Тоді вже старий Клемансо, побоюючись германської переваги, напирав проти Німеччини, мовляв і так є 20 міл. німців забагато; жадна центральна держава не хотіла бачити скупчених німців, не хотіла прихилитися до ревіндикації посілостей. Хоч по за кордонами була Альзація — Лорена, Шлесвіг, Шлеськ і Гданськ, Судети, проте у замкненому перстені дусилося ще понад 60 міль. населення. І ось в тому затисненому обручі зачинає працювати німецька думка: совєтський союз має 160 міль. або подвійно від Німеччини, але за те розсіяні по велитенській площі — степах і пустарях на 21 міль. кв. кілометрах; мало індустріяльні, мало загосподарені, мало домінуючі, мало сконцентралізовані. В Німеччині припадає на один кв. кілометер 133 голов (подібно в Італії), у Франції 75, натомість у совєтському союзі 30 в европ. частині і заледві 4 в азійській. Німецьку калькуляцію підтримує здається ділема одного англійського письменника: або земні багатства совєтського союзу будуть використані, коли побільшиться густота населення того простору і зросте культурна цивілізація (а до того потрібно пів мільярда населення), або по справедливому — це все повинен забрати собі нарід потребуючий і більш відданий праці.

І ось, сьогоднішній німецький націонал-соціялізм, узброївшися в такі теоретичні міркування, накреслив, що 20 міль. голодних німців повинні б себе спасти, забезпечити і розв'язати заразом німецьку проблему раз на завжди. З їх точки погляду це правильно. До війни Німеччина дала велику еміграцію, хоч лиш і ця зістала замкнена — то німецька техніка врятувала перенаселення індустрією і торгівлею. Сьогодні мусимо признати, що Німеччина доконче потребує колоній.

До 1913. р. Танганіка і васальні краї могли вмістити 6—7 міль. людей, сьогодні Німеччина постійно має 4 мільйони голов без заняття, без вигляду на життя. З привернення обов'язкової військової служби те число змаліло, але завтра подвоїться і загрожуватиме поважно. Після німецьких обчислень, нова експансія обов'язково мусить дати працю 4 міль. робітникам і вдержати 20 міль. голов приналежних до їх родин, які сьогодні відчувають брак хліба, й голод землі і варстатів праці.

Щоб знайти потрібну розв'язку — багато з них готові згинути в боротьбі за експансію, але решта мусить її мати. Мусить мати територію, щоб жити. Хто дасть її добровільно, коли сама Англія під натиском не думає про ревіндикацію Танганіки? Італія, наддунайські держави й балканські і Малія Азія стають самовистарчальними, не потребують вже німецької помочі. Одинокою, що так скажу „прогалиною" де може втиснутися Німеччина — це Совєтський Союз, а властиво Україна. Навіть під оглядом мілітарним. Це вказує ясно політично-географічне розположення; ось той перстень, що жене Німеччину на Схід: Англія і Франція; Швайцарія, Італія, Австрія і Мадярщина; залишається Союз із Польщею: надія спільних інтересів. Жаден німець не скаже, що це неможливе, але знаймо, що німецьких задумів не спинить ніколи жаден Союз Народів, жадна міжнародна інтервенція. Це зрозуміло, а навіть небезпечно затикати котел бо може наступити вибух.

Мусимо звернути увагу на явище германофільської симпатії, яка в нас зростає. Ми не є проти, але щоб воно не перебирало мірки. Багато бо є тієї думки, що Німеччина дасть нам Україну. Такі і подібні теорії українська думка мусить поборювати. Колонією Німеччини Україна стати не може. **м. п. (Рим).**

Дещо про нову імперію

Багато ще з нашої суспільности не знають, що новоповстала, 5 років тому, молода Маньчжурська Імперія виводить свою історичну назву від держави маньчжурів, яка існувала вже в 5. столітті. Маньчжурія дістала свою назву від маньчжурського слова, а не від хінського, як то твердять декотрі хінські й европейські автори (Клапрот, Шмідт та ін.). Вони доказують, що „Маньчжу", „Маньчжоу", що означає „заселена країна" дістала цю назву країна Ляо-дун, (на схід від річки Ляо), чи країна Гуань-дун (на схід від застави Шан-хайгуань, — де починається знаний хінський мур) тільки в 17 віці нашої доби.

Не є ця назва й тибетського (буддійського) походження. Бо ще до завойовання маньчжурами Хін (1644 р.) зустрічається в хінських документах, грамотах та актах згадки про державу Маньчжуго, маньчжурський нарід і маньчжурську мову. Ця назва була звісна теж монголам, про що свідчить їхня література. Сама назва є маньчжурського, а не хінського походження і стрічаємо її вже в 5. і 6. століттях нашої доби. „Маньчу" або „маньчжу" означає в маньчжурській мові голову району (аймака) або старшину. Ці назви були спільні всім численним маньчжурським племенам. І тому один з маньчжурських імператорів з династії „Айжин" — Айжін-гіоро в 1636. р. приняв уже традиційний титул „Маньчжу", як символ соборности всіх племен Маньчжу.

Ще далеко перед прибуттям европейців на Далекий Схід на території сучасної Маньчжурської Імперії існувало багато держав, історія яких творилася під впливом їх сусідів: Хін, Монголії та Кореї.

Дехто зо знавців (напр. відомий Іокінф Бічурін) думають, що Маньчжурію заселювало одне й те саме плем'я тунгузів або корейців. Аборігенами ж Маньчжурії були палеоазіяти, що їх нащадки ще й сьогодні живуть невеликими родами в районах рік Усурі, Сунгарі, Амуру, Уюнь-Холдонгі, Нонні та по узбіччях гір Ільхурі-Алін, Великого Хінгану. Вони займаються риболовством та скотарством і ловецтвом. Назви племен такі: гольди, бірари, манегри, орочени, дахури, солони. Є ще монгольська група племен, що заселює Баргу (північно-західню частину Маньчжурії): буряти, чипчини, олоти, харачінидурбети, баргути та ін. Всі ці племена мішалися кровно на протязі історії і тип сучасного маньчжура відбиває в собі черти тунгуза, палеоазіята, монгола та хінця.

Вже перед 2000. р. знаходимо замітки про існування в долині р. Сунгарі держави „сушеней". Назва цієї держави не сходила із сторінок хінських анналів аж до 206. р. перед Р. Хр. З цієї держави утворюються нові державні організми під назвами: Ілоу, Уцзі, Нойчжен, Бохай та Маньчжу. Найвидатнішим та з високорозвиненою культурою було царство Бохай. На початку 10. ст. заволоділи Маньчжурією тунгузи-кідань. На зміну цим прийшли чжурчжені, з котрих вийшла династія Айжін (1125. р.), яка дала початок маньчжурській династії Цін. Ця династія володіла Хінами до 1911. р. В 1234. р. Маньчжурію завоювали монголи (Темучін, Чінгізхан), підбили були Центральну Азію, Хіни й Европу. З 1368. р. до 1644. р. країною володіла чисто хінська династія Мін, що залишила маньчжурським племенам певну автономію в 14. провінціях (айманеях). Ці аймані воювали між собою, що зручно використовували хінці. Кінець цим міжусобицям поклав Нургаці — знаменитий стратег і політик. Він об'єднав усі племена і розпочав нещадну боротьбу з хінцями. Переорганізувавши армію, він швидко підбиває і монголів. Помер 1643. р., але маньчжури не сходили вже з вказаного ним шляху.

В 1644. р. внук Нургаці вступає на престіл побіджених хінців. Ця династія носить назву Дай-Цін і править Хінами до 1911. р. В цьому році вибухає в Хінах революція, а клан Чжанов обіймає владу. В 1931. р. спадкоємці Сушеней і Бохай з допомогою Ніппону розпочинають боротьбу за відродження держави Маньчжу, а через два роки нащадок Нургаці вступає знов на престіл своїх предків. Повстала сьогоднішня Імперія Маньчжу Діго.

В. А. Одинець (Харбін).

Закарпаття домагається

Центральна Народня Рада, на основі рішення якої в 1919. році Закарпаття прилучилося до Чехословаччини, на своїм спільнім засіданні в Ужгороді дня 28. XI. 1936. р. одноголосно приняла цілий ряд резолюцій. В цих резолюціях між инш., говориться, що хоч від заключення в Сан-Жермені на Леї дня 10. вересня 1919. р. договору, що забезпечував Закарпаттю найширшу автономію, минуло 16 літ, всеж чехословацьке правительство не сповнило цього, взятого на себе обов'язку, а навіть ще й досі західня границя автономної области не установлена, через що майже третина Українців є виставлена насильній денаціоналізації. Всі дотеперішні інтервенції в справі автономії з боку управи Центральної Народньої Ради, як теж і її членів, котрі є членами парляменту, лишилися без успіху. Що більше, навіть на меморандум Управи Центральної Народньої Ради предложені правительству для 21. серпня 1936. р. ані відповіді не дістали. Далі в своїх резолюціях Центральна Народня Рада „рішучо протестує проти всяких намірів обмеження або віддалювання повної, найширшої автономії..." і уповажнює Управу Центральної Народньої Ради якнайширше розгорнути боротьбу і як найрішучіше йти до остаточного здійснення якнайширшої автономії, запевненої Закарпаттю мировими договорами.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

Волинь напередодні

„...Волинська тиха сторона“. Цілими століттями перебуваючи підо впливом розкладового діяння московської азіятщини, відчужена від Заходу, положена дещо оподалік горнила, що в ньому, в недавньому, у великих роках Визвольного Чину, в тяжких пробах кристалізувалась душа Нації, вкінці бувши під діянням злощасного сокальського кордону — велика вітка української землі із славними традиціями княжого періоду нашої історії, Волинь лишилась позад нового, самотужного ставання українського народу, по цей бік сокальського кордону. Мало цього. У волинську тиху сторону, в здорове по суті українське волинське село защіплюється поволі яд московської червоної отрути. Брехлива доктрина на услугах московського імперіялізму, „узгляднюючи“ в своїй програмі т. зв. національний момент, зуміла збаламутити волинське село. Роки 1927—1930. це роки найбільшого насилення комунізму на Волині. Проте скорше чи пізніше мусів відчуватися в народі здоровий інстинкт, мусіло прийти протверезіння. Поволі але рішуче повертає волинське село на власний шлях, на шлях, що ним ішло наше славне минуле, що ним ішли сповнені гарячої любови до рідної землі автори патріотичного галицько-волинського літопису. З уст самих же комуністів чуємо сьогодні, що Волинь фашизується, що „буржуазія“ посилила свою акцію на Волині. Водночас московські розбещені хами й жидівські попихачі-наймити викрикують, що ніколи не допустять до цього, щоб Волинь стала фашистівська, буржуазна, проте нікому іншому як тільки оцим комуністам підходить рефрен української тужливої пісні, про літа молоді, що вже не вернуться.

Щоб здати собі справу із зміни, що її перейшло волинське село, треба усвідомити собі, як це було ще недавно в нас. Московський імперіялізм, використовуючи нужду волинського села, в своїх великодержавних цілях — засипав наше село безліччю безплатних рептильок, розагітовуючи в цей спосіб волинський загал. Вслід за цим засіяла Москва край ячейками К. П. З. У., чи там К. П. П.

До цих належала поважніша робота: обороняючи населення від визиску, організувати штрайки; щоб виказати свою силу в чисельности творити процеси, що в цих виступало по 150 люда

В день жовтневої революції волинські міста й села були обвішані червоними шматами, а в день 1. мая селянство й робітництво демонструвало в походи вулицями, виспівуючи інтернаціональних пісень. Сьогодні на Волині не те. Великі зміни. В місце запроданої преси йде здорова національна література і преса. Селянин і робітник читаючи свою здорову пресу стає свідомий свого завдання і до волинського селянина й робітника вже не мають доступу агенти-наймити Москви. Молодь покидає гульні, освідомлюється, працює над собою й загалом й вперто змагає до кращого завтра Українського Народу. Сьогодні Волинь ломить межі сокальського кордону, ломить його теж колись найбільш скомунізований горохівський повіт, що притикає до Сокальщини. І в цьому кітлі комунізму націоналісти приходять до що раз більшого голосу й значення. Все те робить українська свідома молодь, пропагуючи ідею українського націоналізму, винищуючи червоних наймитів Москви, поборюючи людців з-під різноманітних партійних стягів. **П. Н-ич.**

Проти радикальної кирині

Дня 16-го листопада 1936. р. відбулася в Камінці струмиловій велика повітова освітня нарада, в якій взяли участь майже всі Читальні повіту. На нараді обговорено цілу низку організаційних й освітніх справ. В дискусії над тими справами засвідчили приявні, що вони розуміють освітньо-виховні змагання і ними дорожать. Наприкінці приявні торкнулися здисциплінованости рядів просвітньої організації. Передусім нап'ятнували розкладову роботу ворожих „Просвіті“ чинників. Обурення своє виявили у низці ухвалених одноголосно резолюцій такого змісту:

1. З погордою й обридженням осуджуємо напасливі статті „Громадського Голосу“ проти Головного Виділу Товариства „Просвіта“ у Львові, а зокрема проти голови Т-ва „Просвіта“, які своєю брехнею, крутійством і нахабною демагогією намагаються підважити авторитет і матеріяльне положення дорогої всім нам національної установи.

2. Правно вибраному Виділові Головному пересилаємо заяву повного довір'я, пошани і безоглядної карности.

3. Просять Головний Виділ і домагаються безпощадно і послідовно поступити з тими Читальнями, що ломлять статут і карність, а слухаючи радикальних з права і з ліва та комуністичних підшептів і приказів „Громадського Голосу“ ображують усю просвітянську організацію.

4. Просять Головний Виділ усунути з числа членів Товариства усіх тих, що діють на його шкоду.

5. Відкликаються із зазивом до всіх Читалень в краю, а також і до Філій, усіх просвітян та усіх чесних, ідейних громадян, щоб супроти злочинної роботи радикального „Громадського Голосу“ поставитисяз якнайрішучіше, а передусім дали моральну і матеріяльну підтримку Головному Виділові в його тяжкій і відповідальній освітньо-виховній праці.

6. Взивають усі Читальні в краю викинути з Читалень радикальну і комуністичну пресу, а в тому і „Громадський Голос“, що розбиває й анархізує наше життя.

7. Відмовляють „Громадському Голосові“ права виступати в імені працюючого селянства, щоби таким ошукуванням несвідомих збивати для себе партійний капітал.

8. Радикальним клеветникам і крутіям відповідають гідним чином, а саме — скріпленою здоровою творчою працею на місцях, поголовним членством і в десятеро більшим „Даром Просвіті“.

9. Взивають усі наші клітини до діла, бо здоровля нації — це наш найвижчий закон.

Така ж анкета відбулася дня 8-го грудня 1936. в Бабинцях к. Рогатина. В анкеті взяли участь представники усіх місцевих установ, а саме: Читальні „Просвіти“, Церковного Братства (жіночого і мужеського), кооперативи „Свій до свого“, Сільського Господаря, Союзу Українок, Укр. Народного Дому та місцевої церкви, для вислухання святочної доповіді про „Історичну місію Просвіти серед українського народу“. Самих представників названих установ було понад 40 осіб. По вислуханню доповіді приявні винесли постанову такого змісту:

„1. Зібрані представники всіх місцевих Товариств і Братств, розуміючи вагу й значення Товариства „Просвіта“ в розвитку культурно-національного життя українського народу через 68 років

Сорокліття „Родини“ у Відні

В неділю, дня 13. грудня 1936. р. відбулося у Відні ювілейне свято для пошанування 40-літнього існування нашого тутешнього робітничого Товариства „Родина“. Воно почалося в 12. год. в церкві св. Варвари врочистим посвяченням пропам'ятної таблиці, жертвованої Товариством з приводу свята його ювілею. Таблиця із старинною іконою Божої Матери у візантійському стилю — виконана тутешнім майстром І. Ковальчуком та золотником п. О. Недбалем. Вона має напис: „Родина“ Товариство Українських Робітників у Відні“ 1896—1936“. — Після того, в 19. год. вечером, відправив український парох у Відні о. др. М. Горникевич, парастас за померлих членів товариства, а в вечері відбулися ширші товариські сходини в льокалю товариства при Постгассе 15. —

Отворив сходини святочною промовою голова „Родини“ п. Володимир Мацілинський, під якого проводом „Родина“ вже від 1926. і якому годиться признати, що за весь час свого головування він намагався зберігати „Родину“ від (на віденськім ґрунті завжди актуальних) большевицьких впливів, що загрожували „Родині“, ще від самих початків її існування, тоді в формі москвофільських затій. П. Мацілинський привітав уперше присутніх на святі гостей, зокрема делегатів поодиноких українських товариств у Відні — після чого накреслив коротко історію товариства від його заснування до нині. Як уже зазначено це історія боротьби за національний характер товариства. Боротьби, якої одна вершина в епоху червоного режиму у Відні, а друга в помітнім ще й нині змаганню з наступами большевицьких агентів. Та треба сказати, що особливо нині „Родина“ сконсолідована тривко на національнім ґрунті та вірна союзниця рідної церкви.

По промові п. Мацілинського, принятої рясними оплесками присутніх, він відчитав деякі з наспілих на свято привітів, з яких годиться згадати особливо гарний, обширний привіт від о. пралата Л. Куницького, преосв. І. Бучка, та від п. генерала В. Курмановича з Бадену, а далі привіти від поодиноких товариств. Опісляж говорили, як дальші промовці, голова „Українського Клюбу“, голова Акад. Товариства „Січи“ та др. М. Залізняк. — Між почесними гостьми був між іншими п. отаман Клюн з дружиною.

Так, ушановуючи сорокл̇ітні труди давних і теперішних членів Т-ва „Родина“, треба побажати, щоб воно як досі, так і на будуче, стояло на сторожі національних інтересів українського робітництва у Відні, і не тільки признавалося до українства, але й ішло з усім зрозумінням і з усією жертвенністю з духом теперішньої хвилі в життю народу.

І це ось і головно це мусить провід „Родини“ мати завжди на оці!

Др. Остап Грицай.

існування, спішать скласти своїй Рідній Матері **заяву вірности, любови й пошани.**

2. Представники всіх Товариств однодушно признають, що цього року Матірне Товариство найшлося у винятково скрутних матеріяльних обставинах і тому всі як один засилають найщиріші бажання невпинної і многонадійної праці на культурно-освітній ниві аж до повного здійснення найвищого ідеалу Нації. А щоб ту працю **підкріпити ділом**, складають маленьку відповідну до матеріяльної спроможности місцевих установ, **але щиру лепту на „Дар Просвіті"** у висоті **55** злотих.

3. Зокрема підносять з обуренням **якнайрішучіший протест** проти кириннoї роботи різних лівих і найлівіших **(радикалів і комуністів)**, які не оглядаючися на ніщо, послуговуються негідними наклепами в пресі, на нарадах і т. п. і **б'ють ними в найціннішу національну установу**, щоби її спершу ослабити, а потім зовсім **знищити.** Заявляють, що від нині стають всі в обороні національної чести, майна і дорогої нам Установи, якою є Товариство „Просвіта".

Свято стрілецької пісні

У. С. Г. У ВАРШАВІ.

Велика, гарна заля, понад 300 осіб присутніх, — на стіні, на темно-сірому тлі ясний Тризуб, під ним схрещені шаблі. Нижче арфа, коло неї гілки калини. Ця стилева декорація, виконана товаришами з Акад. Мистецтв, якнайкраще тут надавалася. Прості й тверді кольори; простота й сила це чесноти воїна. Тризуб на шаблях — це символ національної армії, наша військова традиція.

Вояцькі чесноти найбільш нам потрібні й тому то великим вкладом праці влаштувала Українська Студ. Громада в В-ві дня 6. грудня 1936 р.: „Вечір стрілецької пісні". Не боїмося закидів загумінковости, не манить нас „спільний фронт", бо не тудою дорога. Хто не признає рації словам вождя Італії: „Волію силу п'яти тисяч карабінів від згоди п'яти мільйонів обивателів"?

З найбільшою роскішшю слухаємо ми молоді музику слів, що говорять нам про нашу армію і про неї треба говорити якнайбільше. В стрілецькій пісні всесторонньо відбилася душа жовніра, доля і недоля нашої армії — тому стільки присутніх на концерті.

Ред. Б. Кравців, що був ласкавий прибути на концерт з промовою, дуже виразно підкреслив вагу цеї пісні.

Концерт розпочав мішаний хор в народніх строях, (присутні зустріли його оплесками) повним сили „Слава, слава хай буде Вам, Укр. Січовим Стрільцям". Потім промова ред. Богдана Кравцева про стрілецьку пісню. Вона хвилює душу кожного. Старшим ставить перед очі романтику пережитого, тугу за тим, що здобуто кров'ю і втрачено, молодих, що тоді родилися чи виростали, кличе творити нову епопею.

Пісні були дібрані добре. Ось стрільці, коли „зайнялось небо від гармат", вміють покинути коханих дівчат і „їхати на війноньку". Як вміють кохати, так вміють вмерти, „в широких, розлогих степах". („Їхав стрілець", „Пиймо друзі"). Повне розмаху й бравури „Гей, видно село" показало твердий марш полків, що вміли з веселим сміхом зустріти смерть. Пізніше останні дні епопеї „Як стрільці йшли з України" з повним виразу сольом п. мр. О. Стецури, „Засумуй, трембіто" з сольом п. Е. Чернявської — творили цілість. Закінчився концерт могутнім „Живи, Україно".

Співачкам, співакам і диригентові тов. І. Ткачукові належиться щира подяка й найвище признання, що в так короткому часі стали на такому високому поземі й дуже добре виконали всі точки.

Одною з найкращих точок була декламація знаної п. Н. Попович. Слухачі не пізнавали поезії Лепкого Б. в її умілому доборі. Його поезії набірали в устах таланoвитої декляматорки кольорів глибокого чуття і великої сили.

Гарно випав цікавий дует „Накрила нічка" в вик. п. п. М. Вишневецької і Е. Чернявської.

Оплески переривали вдалі соля п. Е. Чернявської („Човник хитається" і „Колись дівчино люба").

Цілість зробила на всіх дуже добре враження. Дуже приємно це сконстатувати саме тоді, коли студентська молодь буває отакована за бездільність.

Технічну частину організатори перевели якнайкраще.

Українське студентство в В-ві щиро вдячне всім тих, що взяли участь в виповненні програми. **Т. Джемс.**

УВАГА! До цього числа долучуємо розрахункові перекази і просимо вплачувати передплату. Звертаємо увагу, що число нашого розрахункового конта є 249, і коли б хто з наших Вп. Передплатників не дістав розрахункового переказу »Голосу« і послугувався іншим розрахунковим переказом, приміром закупленим в поштовому уряді, МУСИТЬ НЕОБХІДНО, в місці де є написано »Odbiorca« вписати »Голос«, а в рубриці »№ розрахунку« вписати ч. 249, інакше передплата до нас не дійде. Тим способом не треба буде зайвих реклямацій.

УМОВИНИ ПЕРЕДПЛАТИ: (в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., чвертьрічно зл. 1.60, піврічно зл. 3.—, річно зл. 5.50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. доляр, річно 2 амер. доляри, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редагує Колегія. За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.

Друкарня Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, Чарнецького 26.